

**novi
glas**

Časopis Hrvatskoga akademskoga Kluba

2006.

GRADIŠĆE
Kalendar

GRADIŠĆE
Kalendar

broj 4 - 2012

NOVI GLAS 4/2012

'94

GRADIŠĆE
Kalendar

1973

**»GRADIŠĆE«
KALENDAR**

ZA OBIČNO LJETO

1954

KNJIGA XIV
HRVATSKOGA NAKLADNOGA DRUŠTVA

3 Uvodne riječi glavne urednice Novoga glasa

3 Novi odbor HAK-a

4 1958.

10 1967.

12 1968.

14 1973.

16 1974.

20 1975.

Vlasnik i izdavač
HAK. Hrvatski akademski klub
Schwindgasse 14 / 4. 1040 Beč

Tel: 0043 (0)1 - 504 63 54
Fax: 0043 (0)1 - 504 63 54 9
E-mail: info@hakovci.org

Glavna urednica
Katarina Zvonarich

Zamjenik glavne urednice
Matthias Wagner

Layout
Nikola Znaor

Korektura
Dr. Robert Hajszan Panonski

Suradniki
Matthias Wagner
Katarina Zvonarich
Maria Kornfeind

Tisak
Wograndl Druck GmbH.
Druckweg 1
A - 7210 Mattersburg

Ekspedit
Motivirani HAKleri

Izvori slika
Posebna hvala Hrvatskom stamparskom društvu za autorfaksa prava i slikama Katarina Zvonarich
Stefan Emrich

Katarina Zvonarich

Dragi štitelji!

Naša glavna urednica se znanstveno bavila s kalendarsom "Gadišće". A kako sam ja po prvi put zašao u kontakt s ovim štivom? Kad sam bio mlad i smo još plaćali šlingi sam si u božićni praznik zasluzio mali žeparac kroz prodavanje kalendara u našem selu. Moram iskreno priznati, da nisam pročitao ono što prodajem. Zapamti sam si ali jednu izreku, ku nisam samo u jednom stanu čuo: "Hrvatsko štivo se mora podupirati". Skodob kad je Katarina predložila ovo posebno izdanje Novoga glasa, sam pročitao one članke, ke mi je ona preporučila. Da sam počeo s člankom Bela Schreiner iz 1958. ljeta bila je prava odluka. Ovde se more čitati, kako majstor djela. Posebno zanimljivi su za nas novinare i izvještaji štamparskoga društva. Uredjenje Hrvatskih novin počelo je onda kad si drugi "dozvolu čašu vina", isto kao Novi glas danas. Što se moremo od ove retrospektive naučiti? U glavnom to, da nisu svi problemi riješeni, ako nam se neko potpobovaoje ispuni. Moramo se i za to skrbiti, da ono, što smo dostignuli i tako djela i funkcijonira, kako smo si to predstavili, ar drugačije nismo tih uspjehov vridni.

Matthias Wagner

Novi odbor Hrvatskog akademskog kluba - Nova generacija

Generalna sjednica Hak-a se je održala četvrtak 13.12.2012. ljeta. Cijeli odbor se je uspješno pomladilo. Novi predsjednik je Konstantin Vlašić, 20-ljetni studentat novinarstva i ekologije. Potpredsjednici su Sebastian Pauer (19) ki vrši službu kod Črljenoga križa i Maria Kornfeind (23), studentica stomatologije. Funkciju blagajnika je preuzeo Christoph Paulitsch, 20-ljetni student strojarstva. Tajnica je nastala Nataša Sarić. Ona študira tehnologiju prehrane i biotehnologiju. Novi odbor kani forsirati bolju suradnju s korisni slovenci i s mladinom u Gradišću.

Maria Kornfeind

Djelovanja Hrvatskoga kulturnoga društva u prošlom ljetu

PROF. B. SCHREINER

Kako svaki dobar gospodar na koncu jednoga ljeta uzme olovku u svoje ruke i mirno sjede k stolu, da razmišlja o uspjehu svojega truda i mara ili o neuspjehu svojega trsenja, tako kani dati i predsjedništvo Hrvatskoga kulturnoga društva svim svojim članom i prijateljem pregled svojega djelovanja za minulo ljeo 1957.

Da jur na početku otvoreno izgovorimo: Nije bilo sve naše djelovanje uspješno, kako smo si željeli i predstavljali. Krivica ne leži samo u nami, nego već u stvari pitanju, ka se ne dadu od danas na sutra riješiti.

Puni idealov i nesebičnoga truda išli smo za tim, da postavimo u svi naši hrvatski seli organizaciju našega HKD, naše jedine organizacije pred javnošću, ka ima pravo, da govori u ime nas svih. Tako nam je uspješno, da smo mogli organizirati:

Dolnjopuljanski-frakanavski tamburaški zbor na izložbi „Gastliches Osterfest“ u Salzburgu 1957

50

rati već od tri četvrtine naših seli i popisati kotrige. Nažalost nam se nije ugodalo, da zadobimo naša velika sela željezanskoga kotara, gdje nismo još našli oduševljenih suradnikov. Iako je stala organizacija HKD po svi naši seli na prvoj fazi programa predsjedništva, kojega je novi odbor ocrtao na generalnoj sjednici prošloga ljeta u Čembi, vindar nisu naše snage bile tako jake, da svim Hrvatom razjasnimo, ki nas još ne podupiraju, ča kanimi i zač se tako borimo. Mislim, kad bi nas razumili, da bi nam i svi pomagali. Ta dio naroda, ki stoji još po strani, valja za neke naše protivnike činjenicom, da nas ne drža za ozbiljne i nas tim govorkanjem zavraćaju, da tobože nismo složni i sami ne znamo, ča kanim. To nam je jur mnogo škodilo i sam današnji predsjednik Austrije otklonio još kot vicekancelar priimanje naše delegacije s riječami, da je jur upućen o našem pitanju.

Tim smo došli k najvećemu našem pitanju, ko nam u svem našem djelu veže ruke, to jest pitanje odnosa hrvatskoga dijela socijalističke stranke prema nam i našem Društvu. Kako svi znamo, sastali su se pred dvimi ljeti načelniki i vjenačelniki u Cindrofu i su po kratkom dogovaranju zaključili, da hte poslati protest na memorandum HKD-a zbog člana sedam Austrijskoga državnoga ugovara, ča su i učinili. Tim su izrekli, da za nas

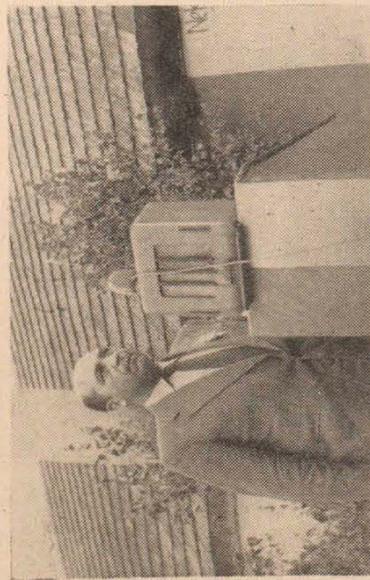
Hrvate ne valja državni ugovor i da ne kanimo upotribiti ta prava, ka su nam u njem dana. U nimškom organu te stranke su počeli napadati HKD i još dalje rasjasnili svoj stav o pitanju hrvatstva u Gradišću. Da upoznamo njihovo bliže mišljenje i da se kako zblizimo, došlo je između peljačva hrvatske frakcije socijalističke stranke i predstavnikov HKD do dogovora u Željeznu. Nismo se mogli sporazumiti, jer oni udaraju na koren našega narodnoga pitanja. Velu: Nije potrebno naglasivanje, da smo Hrvati. Nije potrebno podučavanje hrvatskoga jezika u naši skola, ar da si narod to sam ne želi. Nije potrebno dakle ni član sedam Državnoga ugovora.

Ali kad HKD zna, da ono zastupa sve one, ki još dalje kanu govoreti rič svoje hrvatske majke i ki još na dalje kanu obdržati i viditi u svojoj dici jerbe velike naše prošlosti i hrvatskoga imena, nije se u ovom temeljnom pitanju moglo još ni koraka popustiti. Da HKD nije nadstranačko, da potribujemo preveć, da to mora biti drukčije, o tom bi se bilo lako sporazumiti, ako bi postojala volja i svist, da smo Hrvati i da kanimi i nadalje ostati.

Zasada smo mi Gradišćanski Hrvati razdijeljeni u dva logore: Jedan, ki je konzervativni i kani obdržati svoje hrvatsko ime i prepričiti, da se izgubimo, drugi, ki kani zabiti svoje hrvatsko podrijeklo i

51

*Predsjednik
prof. Schreiner
govori na opć.
središću
HKD-a 1957
u V. Borštofu*

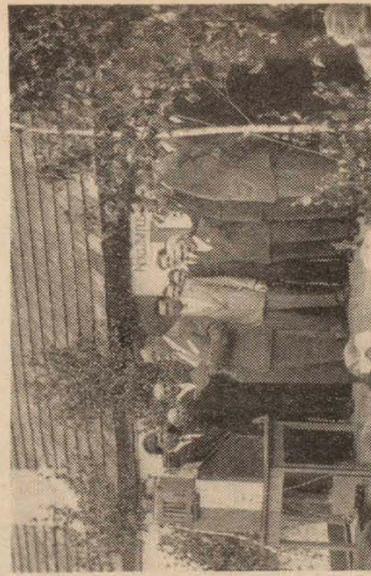

nas kani za kratko vrime utopiti u nimškom oceanu. A ov je usko vezan uz moćnu stranku i tako je postalo naše hrvatsko pitanje politička, ča mi nikad nismo kanili. Bog sam zna, kako ćemo iz ovoga naše-ga razdvojenja izajti.

Da se ne borimo sami protiv ve-like nadmoćne sile, pozvali smo si naše prijatelje po krvi i po jeziku

na pomoć i se združili s njimi u borbi. Koruški Slovenci imaju istu sudbinu, kako i mi i oni si kanu braniti svoje. Samo imaju tu prednost, da su i u političkom pogledu združeni i da vuču na istom užu.

Posjetili su oni nas i mi nje, i kroz naše pjesme i plese smo skupno pred javnošću pokazali, da mislimo jednako. Najbolje vidimo, da smo

*Dir. J. Liebezeit
s muškim
pjevačkim
društvom u
V. Borštofu*

dobro činili s našimi priredbami potom, kad su nas svi naši protivnici zbog toga napali. Mi smo zainteresirali i „Evropsku federativnu uniju manjin“ za naše pitanje i tako imamo pozadinu u velikoj međunarodnoj organizaciji, ke savjete čuje i Organizacija ujedinjenih naroda (UNO). Da smo upozorili našu vladu i četire velesile, kako garante Austrijskoga državnoga ugovora na naše još uvijek ne riješeno pitanje, ko je zagarantirano u članu sedam, neki su nam gorizeli kot izdajstvo naše zemlje. Kako smišno je to predbacivanje nam Hrvatom, svi znamo, no tim jasnije smo vidili naše protivnike.

Nastojamo cijelom energijom, da si izgradimo u Željeznu našu kancelariju, naše središće, ko će zadržavati i našu biblioteku, naš arhiv i omogućiti lakše djelanje našega Društva. Zemaljska vlada nam još nije odobrila dijelomično potriban novac k ovomu planu, ali imamo ufanje, da će nam i ov važan posao uspjeti.

Pobiranje po naši seli i podupiranje naših učnih ljudi imalo je i prošlo ljeto lip uspjeh i tim daju člani našem odboru ne samo materijalnu pomoć i čvrstu sigurnu bazu za uspješno djelovanje, nego ga podupiraju najveć i duhovno. Tim znamo, da naša borba za obdržanje narodne svisti ima odobravanje i pozadinu u cijelom našem narodu.

Na odborni sjednica HKD, ke su se i prošlo ljeto redovito savale, diskutirali su se svi naši problemi, ki se tiču hrvatsva u Gradišću i na ke su došli odborniki iz južnoga i sjevernoga dijela Gradišća. U demokratskom duhu se zaključili sve mokratskom duhu se zaključili sve u nji, ča za korake ima poduzeti predsjedništvo Društva. Tako su bile naše delegacije u Beču kod saveznoga kancelara i kod ministra za prosvjetu, gdje su nam obećali, da se naše pitanje nahadja pred posebnim ministarskim komitejom i da se ne će riješiti bez nas. U to obećanje stavljamo veliko ufanje.

Koliko idealnoga i nesebičnoga truda, čudakrat uz teške pinezne aldove, mora zeti svaki odbornik HKD na se, koliko omražanja i neprijateljstva, kad on zastupa interese svojega naroda. Ipak se najde još uvijek dosta idealistov, ki rado sudjeluju u odboru HKD i ki ništa drugo ne kanu, nego da zastavu odnarodjivanje, propadanje i uništavanje hrvatske narodnosti u Gradišću.

Osebujno pak kanim istaknuti ovde one mnogobrojne rodoljube, učitelje i duhovnike, ki su svojim pozitivnim djelom i u ovom društvenom ljetu mnogo pridonesli gajenju materinskoga jezika i širenju narodne kulture, kad su s mladim predstavljali igre — u već kom selu po dvi-tri čez zimu —, priredjivali šare večere, vježbali tam-

buraške, pjevačke i plesačke zборе i s njimi pripravili narodu lijepe zabavne večere.

Svim njim i svim povjerenikom u pojedini seli na ovom mjestu izrazujem najtopliju hvalu i šaljem

im srdačne pozdrave ter im i nadalje željim mnogo uspjeha u narodnom gibanju. Bog dao, da dođe lje to bude za nje i za cijelo HKD mnogo uspješnije, nego je bilo prošlo.

HRVATSKI AKADEMSKI KLUB (HAK)

Poslije drugoga svitskoga rata pokazala se je potreba, da se u Beču osnuje jedno društvo za hrvatske akademičare i studente i tako je u 1948 godini došlo do osnutka Hrvatskoga akademskoga kluba. Od osnutka kluba pa do danas glavne misli vodilice bišu: njegovanje hrvatske kulture, sadržanje hrvatske narodnosti i budjenje ljubavi prema svomu narodu. Za ove cilje se je u prošli ljeti s mnogo iskrenog idealizma radilo, i korak za korakom stvorilo se je iz Hrvatskoga akademskoga kluba ono mjesto, kade se sretno, skupa najde, upozna i razveseli naša učna mladina; kade se gaji i čuva naša hrvatska narodnost, kade se pretresaju i diskutiraju naša kulturna pitanja. I mi danas s radosnim i zadovoljnim srcem možemo reći, da najveći dio naše študentske mladine pripada klubu i da sada HAK zastupa interese cijeloga našega učnoga narasta i naših mladih akademiča-

znao s predomovinom Hrvata. Mi se osjećamo sretni, da znamo nešto više o našoj pradjedi. U drugom semestru predavao je Stjepan Šulek o hrvatskoj literaturi. Nam studentom, ki u školi nismo učili hrvatske literature, ta su predavanja naravno čito dobro došla, jer sada znamo, da i Hrvati imaju bogatu i veliku literaturu.

Jedna od glavnih brigov kluba je, da aktivira i okuplja našu učnu mladinu za klub. S tim u vezi su se u toj škol. godini manovo popisali člani i novi roj naše mladine zadobilo se je za klub i naš društveni život.

Osim ozbiljnoga rada oko širenja hrvatske nacionalne svijesti, održale su se i druge društvene priredbe i zabave. Tako se je održalo nekoliko šarih večerov, ki su nam se vrlo dobro ugodali. Kako svako lje to smo i ovput održali naš jur tradiciionalni djački bal. Pored svega toga na svakom sastanku, ki se održava

svakih 14 dan, i to na četvrtak jave su se i hrvatske narodne pjesme. Narodne pjesme su našoj djačkoj mladini naročito drage i srcu ugodne.

Na šestoga junijsa 1957. pred završetkom škol. ljeta, imao je HAK svoju generalnu sjednicu na kojoj se je izabrala nova uprava kluba za dođuće škol. lje to. Mi smo ovoga puta birali i kulturnoga referenta, ki će se u budućnosti brinuti za sve kulturne manifestacije u klubu. [Nova uprava: predsjednik: Tome Mühlhassner (Cogerštof) potpredsjednik: Albrecht Sučić (Otava), kulturni referent: Franjo Ratašić (Šušev), tajnica: Ela Stipković (Prvane), blagajnica: Ana Špringšić (Cindrof)].

Ovo bi bilo u kratkom djelovanje HAK-a u škol. ljetu 1956/57. Naš rad nije završen. Mi smo na putu, da radimo još aktivnije i da zaista budemo dostojni sini-Hrvati.

HRVATSKO GRADIŠĆANSKO KULTURNO DRUŠTVO U BECU U LJETU 1957

Da odmah na početku ustanovimo: HGKD u Beču je početo od svoga utemeljenja u ljetu 1934. sa mostalno društvo i kot takovo ima svoje posebne cilje i pravila. Ono se dakle ne smi zaminiti s HKD-om u Gradišću. To je i po sebi razumljivo, ar su okol-

HAK — Hrvatski akademski klub

Hrvatski Akademski Klub sačinjava u životu gradišćanskih Hrvatov jedan važan temelj. Njegovo djelovanje je usmjereno u prvom redu na hrvatske studente u Beču, a u novije vrijeme i na sridnjoškolce u Gradišću. Polag statutih znaju biti samo oni ljudi gradišćansko-hrvatskoga porijekla redovni člani Kluba, ki su završili sridnjoškolsku naobrazu ili se nalazu u viši razredi iste.

HAK danas broji oko 220 članov; to su prema svojemu zvanju intelektualci, duhovnici, učitelji, činovnici, studenti, sridnjoškolci i dr. U prošlom školskom ljetu bili su od navedenoga broja članov 36 študenti, koji pokušuju razne fakultete bečkoga sveučilišća i visoke škole.

Člji Kluba su zasnivani u pravili i glasu:

- a) **zastupanje interesov svojih članov,**
- b) **upoznanje i gajenje gradišćansko**

hrvatske kako i opće hrvatske kulture, povijesti i tradicije.

Da se ovi cilji znaju dostignuti, sastane se svakoga četvrtka u školskom ljetu oko 20—30 nekada i više članov HAK-a, da slušaju predavanja, gledaju filme ili da diskutiraju o savremeni zbivanji na političkom, kulturnom ili na našem narodnom području. Kroz nekoliko ljet Klub je dobio mnogo knjig, naročito od Matice Iseljnika Hrvatske, i tako danas ima vrlo vrijednu biblioteku, ka svakom članu stoji na raspolaganje.

Zadnja dva ljeta klupski život bio je karakteriziran nabavljenjem i središnjem novih prostorij. Stari dom nije više odgovarao današnjim prilikam i tako se je HAK s HKD u Beču odlučio zajedno nabaviti nove prostorije, ke u pogledu higijene i ukusa odgovaraju suvremenomu društvenomu zahtjevu.

Člani Kluba i Društva mnogo uri su

djelali besplatno u novom lokalu, da se tako snizu novčani troški. U decembru prošloga ljeta uselio se HAK u novi iako još ne sasvim gotovi dom u 4. kotaru, Schwindingasse 14.

U novom stanu se počelo odmah aktivno nastavljati kulturno djelo i društveni život. Pojedini sastanci su se na sljedeći način održali: referat i diskusija o daljnjem putu HAK-a i razmatranje raznih postojećih problemov, predavanje o hrv. povijesti početo od do-laska Hrvatov na Balkan sve do II. stoljeća, o bretonskoj manjini u Francuskoj i problemi drugih manjini u Evropi; ko-rizmeni večer, 2 večeri s kulturnimi i crtanimi filmi iz Jugoslavije; 2 večeri s muzičkom zabavom i drugo. Krajem marca održao je HAK jedan **folklorni večer** na bečkom sveučilišću u okviru

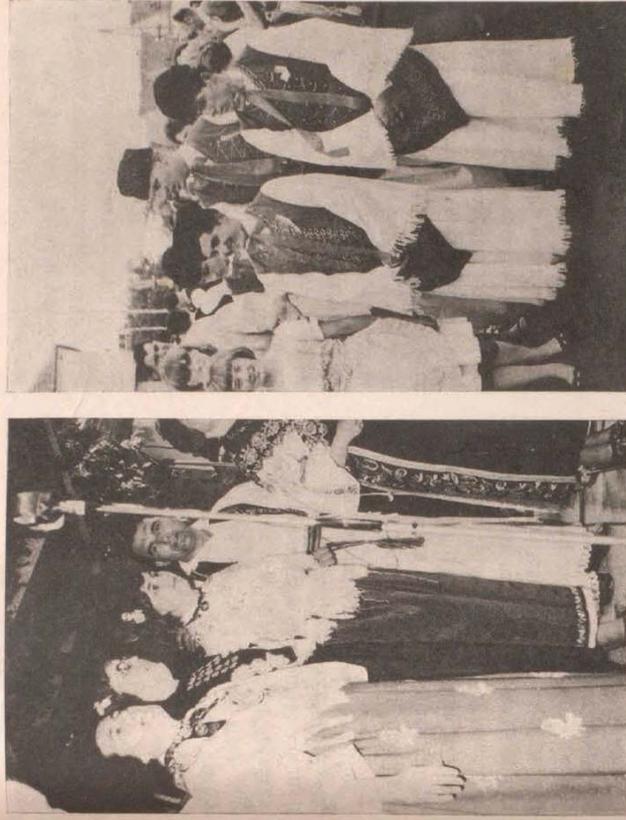
jako dobro čuti u društvu mlađime gradišćanskih Hrvatov i da je veseo najti na bečkom sveučilišću onakove študente, ki svoje malo slobodno vrijeme (?) tako pelododavno i korisno ispunjuju s težnjom, da gaju svoju narodnu osebnost, s kom se naša domovina Austrija može podičiti. Prof. dr. Josip Hamm je najprije govorio na njemačkom a onda na hrvatskom jeziku i istaknuo ulogu gradišćanskih Hrvatov u znamenstvenom istraživanju, u prvom redu prema Hrvatom na jugu i dalje prema sveopćem slavenstvu i izrekao svoju povezanost s gradišćanskimi Hrvatimi. Odbor Kluba uzeo si je za najvažniju točku u svojem prošloljetnom programu, da se konatno i kod sridnjoškolcev pokrene aktivnost na narodnom polju. S toga razloga vozili su se člani novi HAK-a iz Beča u Željezno i tako je došlo krajem aprila do prvoga dodira. Teško je djelo na ovom području, jer se djaki nalazu u razni škola i internati.

Austrijske visokoškolske mladine. Nastup je stao pod časnim pokroviteljstvom g. prof. dr. Josipa Hamma, ordinariusa instituta za slavensku filologiju i staru povijest (Alberthumskunde) na bečkom univerzitetu. Pri ovom nastupu recitirale su se pjesme i djela naših piscev, tamburaški zbor Kluba svirao je gradišćanske i narodine pjesme a plesatka grupa HKD-a u Beču je otplesala nekoliko narodnih kolov. Dvorana je bila do zadnjeg mjesta zauzeta i ako sudimo prema raspoložuju gledaocev, bio je večer velik uspjeh za nas Hrvate u Gradišću. Predstavu počastio je svojom nazočnošćum rektor sveučilišća g. dr. Hofreiter. Poslije svršetka nastupa ostao je visoki gost još neko vrijeme u krugu organizatorov i izvodjačev. Rekao je u svojem kratkom govoru, da se

Hrv. profesori podupiraju klupska nastojanja i početak običe, da hte sridnjoškolci uskoro stupiti aktivno u posao za narodni opstanak i dobrobit naše hrvatske etničke grupe u Austriji.

U svakom društvu ima problemov, iako su nek samo financielnoga karaktera, a tako je i u HAK-u. Klub ima svoje čvrste cilje, pelja, vodi ga zdrav duh mladenačkoga idealizma, s kim je do sada bio u stanju sve probleme svladati iako su izgledali neprebrodjljivi.

Klub danas s ponosom zna reći, da se je u njegovom kolu odgojilo mnogo ljudi, ki danas zauzimaju vodeća mjesta u političkom, kulturnom i ekonomskom životu, ki su svijesni sini svojega hrv. roda. Činjenica, da još nijedan član HAK-a nije postao renegatom — izdajicom — svojega naroda, neka služi budućim članom kao prava i živa pelda za nasljedovanje.

Tamburaški zbor „Pajo Kolarić“ na festivalu u V. Boristofu

Velikoborištotska mladina na Tamburaškom festivalu

HAK — Hrvatski akademski klub

Poznate su nam mnoge iznimke, ali ipak je u većini tako, da su studirani ljudi pozvani na peļajuća mjesta naroda, odnosno narodne manjine, — pretpostavljajući da su si svoje narodnosti toliko svimni i da imaju toliko ideala i dobre namjere, da su u stanju svagda i svagde nastupiti kao dobri zastupnici svojega naroda i njegovih interesov. Među drugim je ovo bila jedna peļajuća misao i cilj gradišćansko hrvatskih akademikaov i studentov, kad su 1948. ljeta utemeljili Hrvatski akademski klub u Beču. Nije ovo bio početak aktivnosti naših studentov, jer jur pred 2. svjetskim bojem postojalo je u Beču Djačko kolo, u kom su se sastajali hrvatski studenti. Kolo našlo je svoj konac, kad je Hitlerov režim okupirao i našu domovinu Austriju.

Od svojega utemeljenja početo igra Klub važnu ulogu u životu gradišćanskih Hrvatov. U velikom gradu Beču nisu se zgubili naši studenti, jer im je HAK dao mogućnost, da se redovito sastaju, da sviranjem na tambure i plesanjem hrvatskih kolov, kroz predavanje, knjige i diskuzije upoznaju i gaju gradišćansko-hrvatsku kako i opću hrvatsku kulturu i tradiciju. Svojim svimim hrvatskim austrijanskim i katoličkim duhom, različitim sudjelovanjem a najbolje medjusobnim prijateljstvom svih članov odgojio je HAK velik broj intelektualcev, ki su ostali dobri Hrvati i zauzimaju visoke pozicije u javnom životu. Mnogi od njih imaju i funkcije u organizacija gra-

dišćanskih Hrvatov ili djelaju na ki drugi način u korist našega naroda. U toku vrimena narasao je broj članov na 230. Po statutu HAK-a moru studenti i drugi grad. Hrvati, ki su završili različne sridnje škole ili ki se nalazu u viši razredi tih škol, postati člani Kluba. Izvan ovih broji HAK i mnoge naše duhovnike, učitelje, činovnike i druge intelektualce med svoje člane.

Centralno djelovanje Kluba vrši se — kako prije tako i danas — u redoviti sastanki u klubskom lokalu u Beču, ke pokušuju u Beču studirati Hrvati. Za program i sve drugo djelovanje odgovoran je odbor HAK-a, ki se bira na generalnoj sjednici uvijek za jedno ljeto (2 semestre).

Dok je HAK prije minjao svoje klupske prostorije, kupio je pred 3 ljeti skupa s HGKD-om u Beču jedan vlastiti lokal i ga moderno i ugodno uredio. Ovde u 4. kotaru, Schwindgasse 14, ima Klub sada svoje stalno sjedišće i redovito sva-ki četrtak održu se klupski večeri. Ovi sastanki su prilično dobro poskani (15—30 i već ljudi, to odvise od priredbe), program je raznolik i pruži u toku ljeta članom mnogo zanimljivoga. U prošiom školskom ljetu zastao se je Klub od oktobra do juna ukupno 20 puti. Program je izgledao kako slijedi:

5 predavanj, i to

predavanje hrvatskih književnikov iz Zagreba o hrvatskoj književnosti

57

„Dvije i po godine poslije Hrušćevoga srušenja“

„Josip Juraj Strojtmayer“ s diapozitivni

„Čipar — djelovanje austrijanskog sanitetskog UN-kontingenta“ s diapozitivni.

Dalje je bilo 5 zabavnih večerov s plesom na programu, s mnogo gostov. Održao se je jedan adventski i jedan korizmeni večer, proslavio se je i sv. Mikula na Mikulinju. Isto je stao jedan filmski večer s kulturnimi i crtanimi filmi iz Jugoslavije na programu. Prilikom 400-obljetnice bitke pod Sigetom održana je proslava „Nikola Šubić Zrinski“. 4 večeri su ostali bez fiksnoga programa; člani su se mogli po svojoj volji zabavljati.

HAK proširo je svoj djelokrug i na gradišćanske sridnje škole i počeo aktivirati hrvatske sridnjoškolce kao budući naraštaj Kluba i budućnost našega naroda. U augustu 1966. ljeta organizirao je HAK pomoću HKD-a i. seminar za hrvatske sridnjoškolce, na kom je 2 dane dugo sudjelovalo 35 ljudi. Kako velik uspjeh je bio ov seminar kažu nam činjenice, da su sridnjoškolci počeli izdavati časopis „mlado gradišće“ i da je osnovan tamburaški zbor u Terezijanumu u Zeljeznu. Opet izgleda da će jedna klupska ideja postati temeljom za daljni opstanak gradišćanskih Hrvatov.

U januaru predstavljao je HAK skupa s HGKD-om dva kratke šalne igrokaze za gradišćanske Hrvate, ki živu u Beču. Klub ima i svoju tamburašku grupu, ka vježba redovito cijelo ljeto (na žalost ovo ljeto nije mogućnosti za nastup) a mnogi klup-

58

ski člani plešu i u plesackoj grupi HGKD-a u Beču.

HAK postao je tokom vrimena jedno žarišće gradišćanskih Hrvatov izvan Gradišća, u kom se rodi i odgaja množina naših intelektualcev, ko daje nove ideje, snage i svimne ljude svojemu narodu. Ovo je najbolji dokaz za pravo geslo hrvatskoga djaka:

„Bože sveti, Ti nas prati,
sve za narod, sve za HAK-a“.

Narodne zagonetke

1. Veće je od vola i od konja, a ime mu je „joj“.
2. Tele, tele, teleće, na kamenu blebeće, joj meni do Boga, sve sam polje pozobao, još se nisam nazobao.
3. I bez ruke i bez noge, sama sebi cestu gradi.
4. Ima črnu haljnicu i zelenu perjamicu, a dužičak rep.
5. Kroz goru ide, a ne šušnji.
6. Naš zec prik polja projde, a nigde sitve ne pogazi.
7. Dva lončići a četiri zaklopčići.
8. Bijeli pipličići ispod škrinje viru (kujcaju).
9. Polje ne mireno, ovce ne brojene, a pred njimi dičak pastirić.

32

Odgonetke

1. Trnov grm. 2. Malin. 3. Voda. 4. Rotkva. 5. Sinj. 6. Mischeina. 7. Oči. 8. Zubi. 9. Nebo, zvijezde, misec.

Hrvatsko kulturno društvo u minulom ljetu

Koncem ljeta 1971. — 28. XI. 1971. — održalo se je u Novoj Gori Generalno savršite Hrvatskoga kulturnoga društva u Gradišću.

Pri ovom savršišću odibrala se nova pretpostavnost, ka izgleda ovako:

Predsjednik:

Leo Stubić, famik u Stinjaki

Potprijedjednik

za sjever: dir. Alfons Kornfeind
za sredinu: dir. Feliks Vansić
za jug: dir. Karlo Fabijan

Perovodja:

nadučitelj Rudi Prikosović

Blagejnik:

činovnik Mirko Sinovac

Odborniki:

prof. Tome Mühlgassner

dir. Ivan Martinković

dir. meštar Stefan Golubić

seljak Joško Čenar

dir. Ladislav Keglević

gostioničar: Fric Stubić

Kontrolori:

činovnik Karol Haselbauer

činovnik Karol Krajašić

činovnik: Joško Grainer

Zastupniki mladine:

šstudent Franjo Palković

šstudent Branko Kornfeind.

Mimo toga su imenovani bivši predsjednici prof. Bela Schreiner i dir. Alfons Kornfeind za časne predsjednike.

Daljnj znatačaj Novogorske generalne sjednice je u tom, da su se onde preminila pravila HKD-a.

Do toga dana peljalo se je društvo po stari pravila. Ta su pravila ishadjala još iz ljeta 1929., kada se je HKD utemeljilo. Koliko se je preminio svit u minuli 40 ljeti! To znamo precijeniti najbolje mi, ki smo ov čas preživili. Ča valja za život, valja i za Društvo. Pre-

minjenje pravil je bilo potribno. Duge diskusije su konačno peljale i do ponovljenih pravil, ke je generalna sjednica u Novoj Gori i jednoglasno primila.

Najvažnija točka u novi pravila je, da ona prepisuju, da se postavu u naši seli seoske organizacije, a u pokrajina pokrajinsko peljačvo. Ove organizacije su odgovorne u svojem kraju za aktivnost u svoji mjesti. Ovi organi pak polig broja svojih kotrigov pošalju delegate na generalna savršišća. Pri budući generalni savršišća imat čedu pravu na glasovanje samo delegati, dakle nikako ne oni ljudi, ki su slučajno došli na sjednicu.

Casni gosti pri otvaranju izložbe o Grad. Hrvati u Zeljeznu

Nova pravila skrojila su zapravo novomu peljačtvu pravac poslovanja za budućnost. Najvažniji posao za sada je zapravo: reorganizirati i aktivirati sekcije Društva u naši seli. U minulom ljetu dostignulo je u ovom smiru bez dvojbe južno Gradišće najveć uspjeha.

Južnomu Gradišću se je ugodalo u velikom kroz ljetu 1972. preorganiziranje Društva kao i postavljenje pokrajinskoga odbora na Hrvatskom danu

u Santaleku prilikom otvaranja izložbe „Gradišćanski Hrvati od 16. stoljeća do danas“ 15. VI. 1972.

Vridno bi bilo, kad bi i druge pokrajine došle čim prije do svoga uspjeha!

Kao kulturno najvažniji čini za ljetu 1972. moru se za nas Hrvate u Gradišću zvati mnogobrojne predstave po naši seli kroz zimski čas kao i održanje izložbe „Gradišćanski Hrvati od 16. stoljeća do danas“ u maju u Zeljeznu odnosno u julu u Santaleku. Premda HKD nije bilo zbog uskogrudnih uzrokov organizator ovih izložbov, ipak se mora pokazati na to, da je HKD svojčas ne samo inicijativu nego i mnogo truda i novca uložilo u to, da se je ova izložba omogućila pred dvimi ljeti u Hrvatskoj, u staroj domovini naših preceev.

U ovom poslovanju skrbrilo se je HKD kroz cijelo ljetu, da se naše stanje u narodnom i kulturnom pogledu ne samo poboljša nego i zagaranitira. Predale su se molbe na saveznu kao i na zemaljsku

vladu, da se topografski natpisi u naši seli izdaju u dvi jeziki (nimškom i hrvatskom), kao to Austrijski državni ugovor u članu 7 predvidja. Dalje su se poslate molbe na odgovorna mjesta, da bi se mogla čuti hrvatska rič barem svaki dan po malo u radiju.

Ustanovljujem: nismo do sada još imali sriče u ovom pogledu, premda nas mnogi nimški prijatelji i nimške organizacije u ovom nastojanju razumu i vrlo potpiraju. Krivicu dajemo dijelom i onim, ki stalno kriču da su Hrvati, ali u istom zamahu zalažu se za asimilaciju. Čudna logika! Ali i takove imal

Prem ove negativne stvari se ipak čvrsto ufam, da čedu jednoč i u Austriji glede nas Hrvatov pobjediti pravica, razum i poštenje. Čim prije se to dogodi, tim prije će porasti i ugled Austrije u svitu.

Da do toga čim prije dojde, moja je vruća želja!

ak.

Prof. Ignac Horvat s klimpuškimi igrači pri predstavi „50 ljet Gradišće“

Hrvatsko štamparsko društvo za hrvatsku kulturu u Gradišću

O zadaća našega Štamparskoga društva se je na ovom mjestu jur većkrat pisalo, zato se ovput ne mora ponoviti. Samo ime ovoga udruženja sve veli: skrb za svakovrsnu štampanu rič, ka nam je jedino sredstvo, jedini put hrvatske informacije i komunikacije, ar nam ORF nije dopustio ni trenutka hrvatske riči u svoji medija, prem da svaki od nas zna, kako važno bi bilo gajiti materinsku rič u svi mogući medija. Ne, mi smimo samo porcije plaćati i iz vlašćega žepa platiti ono, ča drugi iz skupne kase dostanu, to je naš šancen-glahtaj!

Hvala Bogu ima još dosta ljudi, ki kanu Hrvatske Novine, kalendar i hrvatsku knjigu štati i to iz ljubavi za tu milu rič, iz ljubavi za lipotom te riči. I na ovom mjestu se mora reč velika hvala svakomu, ki je voljan žrtvovati za hrvatsku štampu, knjigu i hrvatsku rič, ar timi groši, kim se mora dodati puno zalaganja i ličnih žrtvov — dakle tim aldovom uz velike poteškoće danas životari hrvatska rič u Gradišću, živi kultivirana hrvatska rič.

HSD je jedna velika obitelj u koj svi imaju želju, štampati sve već lipih i dobrih knjig u našem jeziku. Ali da bi HSD moglo ispuniti sve želje u potpunosti prema najnovijim, modernim potrebovanjam, morali bi imati tri puta već članov nego ih sad imamo. Ovako vidimo na sve strane nezasićene duše, lju mladinske književnosti, štampane riči za mladinu, HSD se trudi i s malim brojem podupiračev zasititi veliki duhovni glad, ali da je to skoro nemoguće, to nam mora biti jasno. Zato bih na ovom mjestu mnogo čega rekao o poteškoća i problemih našega društva.

Ali prije nego dojdemo do toga moram reč, da nas je osobito veselilo, ča smo mogli u prošidnje vrime dvi knjige nabaviti za naše člane i sve zanimae za našu problematiku, a to su: Martin Meršić ml.: "Znameniti i zaslužni Gradišćanski Hrvati" i Črnja-Valentić-Ben-

čić: "Gradišćanski Hrvati". Mislim, da ove knjige za nas imaju velik značaj, one su izašle u programu "Čakavskoga sabora" na Rijeki za širju hrvatsku publiku, ča nas posebno veseli i na čemu se mi zahvaljujemo Čakavskomu saboru. Na jesen pak, po kalendaru, u spomen ča Ignaca Horvata, našega gorljivoga književnika, izači iz štampe njegova zadnja novela "Hiža, rasipana povrtvu", u koj govori o sudbini jedne hrvatske obitelji, ka sudbina se more uzeti i simbolički. Preporučam Vam toplo i ovu knjigu.

S ovimi trimi knjigami u jednom ljetu, k tomu još kalendar i novine, postigli smo mnogo, uz naše financijske mogućnosti moramo biti zadovoljni, to je velik uspjeh, ki se samo iz ljubavi naroda prema svojemu jeziku, kulturi i nam je drag i važan svaki preplatnik Hrvatskih Novin i svaki kupljeni kalendar, svaka prodana knjiga. Zato nas osobno boli svako otpovidanje . . .

Kako to?
Struktura sela se je prominila, puno stanov je po seli prazno. Dok raste udio školovanih ljudi, školarov, studenrov, akademičarov u pretplatni lista, pada broj štiteljev po seli. To nas mora opomenjivati.

Ča je tomu krivo?
Da li se naše selo prazni? ne kanu li naši povjereniki po seli već širiti hrvatsku štampu?, vadu li se međjusobno naši učni ljudi?, da li je klima-atmosfera sela otrovana?, nimaju naši povjereniki dost pomagačev?, ča se prominilo u naš pokrajina?, ča bi morali novoga učni?, ča bi moralo biti drugačije?, gdje su pogriške?, kako bi se mogle one odstraniti?, je samo vodstvo-peljatiivo krivo za to stanje? . . . Pitanja i pitanja, na ka nima odgovora i ka ne more samo odbor HSD riješiti, ako ne dostane na široj bazi pomoći i podupiranja. Mi moramo naše rede gušće zbiti ako ka nimo kot kulturni faktor Gradišća opstati. I ovo moramo svaisno učiniti,

39

slijediti, svaisno se odlučiti za ta plemeniti cilj, ar ča nas zmožna konkurencija zbristati. Kod riči „konkurencija“ bi mogli dostati okus borbe i žukoče u usti ali moramo biti realni. Ako držimo ča do naše hrvatske kulture, ako vidimo smisla u izdavanju novin, kalendar, ka knjig, ako nam je zaistinu jasno, da bi to naše milo Gradišće bilo srodnije bez hrvatske riči, za Boga mi loga, onda si moramo još bolje zasukati ruke, onda moramo pod ta cilj podvrgnuti naše male lične interese, želje, onda si moramo već žrtvov-aldovov na se zeti, onda se moramo ponašati puno kulturnije i odgovornije.

U čemu?
U pisanju doprinovov, u širenju, raznašanju naših štampanih produkrov, u pobiranjju novih članov, u konstruktivnoj diskusiji oko našega kulturnoga života.

Ili da li znaju naši cijenjeni pretplatniki da uredniki novin i kalendarov to veliko odgovorno djelo obavu po svom redovitom zaposlenju, u svom slobodnom vrimenu i to za jednu fajtu duhana, da oni od tajedna do tajedna žrtvuju svoje slobodno vrime da na vrime dojde u Vaše ruke kalendar i novine . . . Pak ča svega si moraju poslušati i prečuti Veliki broj od Vas bi zbog tih uvredov-zbantovanj pobjegao pred kadiju-suca, a oni se moraju stpiti, oni moraju svoje lične osjećaje-čutenja porinut da bi sve u redu išlo. Ti naši najmarljiviji kopači našega narodnoga vinograda su naši najkritiziraniji ljudi, mnogokrat na jako gruban način.

Da, kritika je potrebna, ali samo konstruktivna kritika u ljudskom, uljudnom, učtivom tonu, kritika je potrebna ali u korist naroda ne za rušenje naše narodne i životne zajednice, naše kulturne, jezične i društvene sloge.

Znam, da ste većkrat nezadovoljni s članki, papirorom, jezikom a možda i djelom HSD-a, znam, da imate većkrat namjeru da nam pišete, ali onda ipak ostanete to, a to bi bilo tako jako važno i potrebno za naše djelo. Onda bi već znali ča kani štjelji, onda bi mnogo čega mogli prominiti, Naša unutrašnja

40

— po modernu infra — struktura još nije zreła za efikasiji, bolji uspjeh, ča nam jako smeta i škodi u ostvarenju i pokretanju novih idejov. Mislim ali da ju moramo zajedničkim trudom izgraditi, produbiti, da bi se mogli ujediniti u pluralitetu — jedina misao, kom danas moramo pridobiti čudjenje i poštivanje drugih i biti aktivani i prestiman faktor u kulturnom životu naše zemlje Gradišća.

Potpuno se slažem s misli dra Augustina Blazovića u članku "Svako društvo toliko vrijedi, koliko angažiranih članov ima", HN, br. 25, 1973, kad veli: ". . . Ali u svakom slučaju su najviše potrebni u čim većem broju angažirani aktivisti, ki ne samo govoru, pišu, kritiziraju, nego se zaista zasukaju na djelo."

N. Benčić

Pretpostavnost HSD-a

Predsjednik: dr Nikola Benčić, profesor, Zeljezno

1. Potpredsjednik: Stefan Emrich, urednik nadsavjetnik, Zeljezno

2. Potpredsjednik: Jože Karal, školski direktor, Klimpuh
Tajnik: Joško Greiner, urednik savjetnik, Zeljezno

Blagajnik: Stefan Gregorić, računski nadsavjetnik, Zeljezno

Prigledniki blagajne: Tome Mühlgasner, profesor, Zeljezno

Urednik novin: Tome Schneider, činovnik pošte, Zeljezno

Urednik kalendara: Feri Sučić, urednik savjetnik, Zeljezno

Pretpostavnost se odibira na tri ljeta. Redoviti člani: 166

Podupirajući člani: 48

Tiraža novin: 3000
Tiraža kalendara: 4200

Naši pokojni člani: Pavao Blagus, autor-duzetnik; Agnes Krizmanić, nadučiteljica; Prof. Ignac Horvat, književnik; Jože Mikišić, farmik; Agnes Ohr, učiteljica.

Istupilo iz HSD-a: 4 osobe.

HGKD u Beču

Hrvatsko Gradišansko Kulturno Društvo u Beču sa svojim predsjednikom D. Karallom si je i u prošlom ljetu uglavnom držalo za svoju zadaću i dužnost da se brine za našu omladinu, ka nja i studira u Beču. U društveni program za našu omladinu je obuhvaćena i skrb za naše Gradišanske Hrvate, ki već stalno žive u Beču.

Zadaća HGKD-a u Beču je veoma velika i za opstanak nas Gradišanskih Hrvatov od velike važnosti. Ali moramo priznati, da su sredstva i mogućnosti ovoga našega društva skromna i iako je za razumjeti, da HGKD u Beču nije u stanju dostignuti on stepen djelovanja na narodno-kulturnom polju, ki bi odgovarao situaciji nas Gradišanskih Hrvatov. Unatoč mnogih poteškoć s kim se mora odbor HGKD-a u Beču boriti, se je do danas još uvijek našlo naših ljudi, ki su pripravn i vrijeme današnjega materijalizma žrtvovati svo- je slobodno vrijeme za djelovanje u HGKD-u.

U domu HGKD-a, Beč IV, Schwindgasse 14, pružila se je kroz čitavo ljetu našim Hrvatom a naročito našoj omladini mogućnost kulturnog, društvenog i zabavnog života.

Svaku subotu i nedilju na večer su se održale plesne zabave. Za muziku su se skrbili naši društveni svirači pod vodstvom Martina Domnanića i Ivana Vukovića. 20. januara 1973. se je održao naš već tradicionalni Hrvatski bal u Beču. Hrvatski bal u Beču je najveći bal Gradišanskih Hrvatov.

Za vrijeme adventa i korizme su se održale neke kulturne i društvene predstave. Omladina naše sportske sekcije "S. C. Gradišće" predstavila je šalan igrokaz "Skilic". Naša sportska sekcija "S. C. Gradišće" se igra u 3. bečkoj A-klassi. Osim naših sel u Gradišću je "S. C. Gradišće" bilo 23. i 24. juna 1973. i na posjetu u Madjarskoj u hrvatskom selu Bizonji.

Izvan sportske sekcije "S. C. Gradišće" održava HGKD i folklornu grupu

"KOLO". KOLO kao najbolja folklorna grupa Gradišanskih Hrvatov je i ovo ljetu u mnogi svoji nastupi u Beču i drugi mjesti Austrije i inozemstva predstavilo naše narodno bogatstvo.

Odbor HGKD-a u Beču:

Predsjednik: Demeter Karall

1. Potpredsjednik: Ivan Karall

2. Potpredsjednik: Dr. Franjo Roženić

1. Tajnik: Martin Prikosović

2. Tajnik: Viktor Leopold

1. Blagajnik: Ivan Vuković

2. Blagajnik: Ivan Schweiger

Kulturni referent: Stefan Karall

Ljetni pregled HAK-a

Generalna sjednica HAK-a odabrana me je 15. VI 1972. za novoga predsjednika. Po odbranju predložio sam na- zočnim slijedeći program kot načelo mojega poslovanja:

1. jaća aktivnost HAK-a u javnosti i politiki
2. aktiviranje naših seniorov
3. kontaktiranje sa študenti na Pedagoškoj akademiji i sriđnjškojkoji
4. s učitelji veze postaviti i nje za naše cilje zadobiti
5. "Novi glas" atraktivnijim načiniti
6. suradnju med hrvatskimi društvi forsirati
7. s protivnik hrv. gibanja u razgovor stupiti
8. baviti se s hrvatskom mladinom u Beču
9. HKD-u pri organiziranju pomagati

Ča se je od ovoga programa spunilo? Ako sam iskren, moram valovati, samo jedan dio mogao se je uspješno završiti.

Od spomenutih točkov su se 4, 6 i 8 ostavile na strani. Točke 2, 3, 7 i 9 su se barem djelomično ostvarile.

Ugodalo nam se je zadobiti neke seniore za djelo u HAK-u. Upoznali smo i neke nove obraze. Ali to je još sve premalo.

41

Organizirali su se dalje sastanki sa študenti Pedagoške akademije i sriđnjškojkoji. Hakovci su i zainteresirane na Ped. Ak. učili narodne plesne.

Došli smo dalje s peljači socijalističke mladine u razgovor. Moguće da čedu se ovi razgovori moć još izgraditi. Naša želja je, da bi nam se ugodalo i peljače socijalističke mladine zadobiti za naše narodne posle.

Puni uspjeh smo imali kod ostvarivanja točkov 1 i 5. Jaću aktivnost HAK-a u javnosti kažu:

a) 23. XI 1972. je izvannredna generalna sjednica zaključila rezoluciju, ka se je pak poslala saveznomu kancelaru dru Kreiskomu. U rezoluciji smo naglasili veliku vridnost i atraktivnost dvojezičnosti i pokazali na činjenicu, da mi još uvijek nimamo naša zagaranirana prava i da se narodne manjine u Austriji još premalo potpiraju.

b) 22. V 1973. demonstrirali smo HAK i Klub Slovenskih Studentov pred Uredom saveznog kancelara, pri koj smo priliki predali dru Kreiskomu rezoluciju, u koj smo pokazali na nepravdu, da se za manjine po 18 ljeti još uvijek nije ispunio Državni ugovor.

c) Različna pisma na političare, novine i ORF i reakcije na ta pisma.

d) Intervju u Zagrebu za RTZ.

e) Kontaktiranje sa Slovenci, Čakavskim Saborom i komisijom za kulturne veze s inozemstvom.

"Novi Glas" se je u ovom ljetu predao u nove ruke i se novo premislilo. Kao daljnje uspjehe smimo nabrojiti: jezicni tečaj HAK-a u Crikvenici, izleti u Zagreb i na skijanje i osnivanje Komiteta za organiziranje za proslavu "25 ljet HAK".

U programu još nisu spomenuti naši tajedni sastanki. Svaki, ki je malo upućen u organiziranje, zna, koliko posla i bižanja tribaju ravno ovakovi sastanki. Sastanki bili su zabavnog, kulturnog, informativnog i političkog karaktera. Istaknuti bih željio samo predavanja prof. Valentića, prof. Matkovića, prof. Franičevića i diskusiju sa zemaljskim savjetnikom dr. Maderom.

Od djela samog odbora moraju se spomenuti dva sastanki sa zastupniki Čakavskog Sabora, kađe smo izdijelili program za suradnju i razgovor s prof. Muhvićem, ki je organizirao jezicni tečaj.

Na koncu bih još neke predloge dao za buduće djelovanje:

1.) Odbor se mora jaće aktivirati. Za sada preostaje preveć djela predsjedniku. Peljačivo kluba bi moralo skupno sve posle obavljati.

2.) Novi odbor neka bi pažnju položio na djelo u javnosti, na suradnju naših društav i na hrvatsku mladinu u Beču.

Branko Kornfeind

KOMITET

za
PRAVA

GRADIŠANSKIH HRVATA

Komitiet za prava Gradišanskih Hrvata se osnovoao u novembru 1972. Zadaća komiteta je dvostruka:

1. Stalna konfrontacija javnosti Austrije s problemom nas Gradišanskih Hrvatov, dok Austrija ne ispuni svoju dužnost prema nam Gradišanskim Hrvatom.
2. Stalna informacija hrvatskog naroda u Gradišću o čitavoj tematici opstanka hrvatskog naroda u Gradišću.

18. juna 1973. održao je Komitet za prava Gradišanskih Hrvata svoju prvu generalnu sjednicu.

Odbor:

Predsjednik: Hubert Rešetarić

Potpredsjednik: Martin Prikosović

Tajnik: Rudi Grandić

Perovodja: Elizabeta Starić

Blagajnik: Ivan Briber

Referent za štampu: Franjo Bauer

Referent za organizaciju: Franjo Jandrišić

Kontrola: Franjo Tallian i dr. Viktor Berlaković

42

HŠtD na straži za našu rič

U prošlom ljetu se je puno svega pro-
minilo oko nas. Pred ljetu dan bilo je
HŠtD puno planov, ufanja i gledali smo
i zažareno puno kolo izlazećeg sunca
na štamparskom polju. Nismo ni po-
mislili, da jedna kriza u od nas dosta
dalekom „Bliiskom Istoku“ more i nam
naškoditi. Zato nas je ona pogodila kao
snubi grom iz vedrog neba.

Još pred ljetu dan smo imali glede
izdavanj puno planov; Miloradića, Jan-
driševića, beletrišniku, narodne jačke,
djetju knjigu, — i sve to uz kalendar
i H.N. Danas, kad su se troški H.N.
povišili za najmanje 100%, a oko kalen-
dara su isto znatno veći, stjenjimo pod
financijskim poteškoćami. Kako držati
obećanu rič, ku smo dali našem u
rodu?

Ar obećali smo, da ćemo izdati već
knjig na zabavu, pouku i rasvjetljenje
ovoga naroda, ki tako hrabro i samo-
svisno čuva svoj jerb. I danas se već-
krat pitamo; ča smimo očekivati od na-
roda? Koliko i kako daleko će narod al-
dovati za svoje najljepše dragocjenosti,
za svoj jezik?

Kad smo izdali knjigu našega pokoj-
noga I. Horvata, „Hiža rasipana po svi-
tu“ mislili smo držati cijenu vrlo niško,
da si svaki hrvatski stan bude mogao
kupiti tu knjigu. Ona je dosta dobro
prošla, ali morali smo ponovno ustano-
viti, da imamo još puno hrvatskih sta-
nov u Gradišću, kade se jedna holjba
vina više cijeni nego naša hrvatska
knjiga. Kod te knjige nas je podupirala
i Zemaljska vlada Gradišća, ka potpora
je bila tako „velika“ da smo ravno
mogli platiti kliseje i papir za omotnu
koricu. Za Božić 1974. smo zamišljali
izdati jednu knjigu za ducu, poviđajke
Ivane Brilić-Mažuranić. Na žalost morat
ćemo s tom knjigom sad počekati, ar
moramo sve naše financijske snage ulo-
žiti u Hrvatske Novine.

Mislimo da su nam uz naš Kalendar
H.N. najvažnije. To je još jedina veza

između naših gajev. Strani H.N. nam
daju visti iz naših sel, o naši kulturni,
društveni i politički zbivanja. Znamo
vrlo dobro, da te novine imaju puno
pogršak, sadržajnih i jezičnih, ali dajte
nam toliko redaktorov-urednikov koliko
ih imaju druge gradišćanske novine pak
imamo bolje nego drugi. Te pogriške
rezultiraju iz okolnosti, ke nam diktira-
ju naše društvene prilike. Premislite si
samo, dragi štitelji, kad Vi doma zavr-
šite Vaš mučni svakidašnji posao, kad
si dozvolite čašu vina ili piva, kad se
raskomote pred televizorom ili kad se
spravite u ugodnom prijateljskom dru-
štvu — onda počnu ljudi, ki su preuzeli
jaram uredništva, pisati, ispravljati ru-
kopise, uredjivati H.N.

Ne, ne kamimo ovde oprati pogriške,
nego toliko reć, da uz svu napetost na-
šega stanja, uz sve pogriške ti ljudi oko
H.N., tajedan za tajedan stvaraju nešto
većkrat dar nelagodna, nepromišljena
mrzla i mrška rič. S tim bih kanio reći,
da si od ljudi od pera po seli naš ured-
nik puno već očekiva. Oni bi morali biti
živa veza, ki služu s informacijom H.N.,
ne, ne uredniku, nego svomu narodu.
Kad bi imali plaćenoga urednika, to ne
bi bio problem. On bi išao po seli, sa-
kupljao materijal, visti, fotografirao, a
ovako je pristiljen na čekanje. Zato pro-
simo dopisnike da se ne daju svakom
prilikom ponovno prositi — urednik za-
to nima ni mogućnosti — da pišu kad
se dogodi ča u selu, dogovoriti se me-
djusobno, unapred, ki će o tom pisati
ili zadužiti nekog od sekcije HKD-a i
poslati uredniku, ki će od toga pak na-
praviti članak za H.N. Ar ponovno mo-
ram navesti ovde riči dra A. Blazovića
„... Ali u svakom slučaju su najviše
potrebni aktivisti, ki ne samo govori,
kritiziraju, nego se zaisa zasukaju na
djelo“ (H.N., br. 25/1973).

Imam osjećaj-čutenje da bi mogli pu-
no svega postignuti, samo morali bi se
bez štentanja odlučiti za veću aktivnost,
bez izgovaranja na djelo poiti i ne ugla-

davati se puno na druge, kočnice i in-
diferentne.

Uz sve poteškoće kamimo održati H.
N. To smo si sami sebi dužni ako ka-
nimo vrijediti kao narodna grupa. Po-
gledajte si samo koliko svega imaju
naši susjedi; novine (na izbor), TV,
radio itd. itd. — a mi si ne bi kamili te
jedine novine obdržati? Kade su nam
ljudi, ki hie nam zatrubili:

„Na noge, na noge, posliđnja je dobi!“
Interesantno ali isto tako aktualno
je i danas još ono, ča je Miloradić u
istoj pjesmi pisao Hrvatskim Novinam
1923:

„Kalvarija priti će k vam“, i to naša
zajednička, narodna usred dobrotamja,
mira, ar se gubimo u našem vlašćem
salu, ali po tom skupno kanimo po-
Miloradiću dojt: „Ne bojte se, znajte,
do našega Vazma i zato nemiemo bit
malodušni, aldovati velike narodne vrid-
nosti nemamo, nepromišljeno, lakomiš-
ljeno iz neznanja, rasprudno. Moramo
upoznati sami sebe, svoj narodni karak-
ter, proučavati sebe i naše korijene —

zemlje. U ovom smislu za nas, za Gra-
dišće i Austriju stojimo na straži naše
gradišćansko-hrvatske riči.

N. Benčić

Pretpostavnost HŠtD-a
Predsjednik: dr Nikola Benčić, profesor,
Zeljezno

1. Potpredsjednik: Štefan Emrich, uredni
nadsavjetnik, Zeljezno

2. Potpredsjednik: Jože Karall, školski
direktor, Klimpuh

Tajnik: Joško Greiner, uredni savjetnik,
Zeljezno

nek tako moremo razumiti naš zadatak-
zadaću i našu misiju u ovom prostoru
Gradišća.

Ar uvjereni smo, da ov mali narod u
Gradišću ima i danas jednu misiju iz-
vršiti, a to bez nadutosti ali ištinito.
Kad smo se doselili, onda smo bili Zid
kršćanstva i hranili ovu zemlju. Tako
su naši preoci namočili svaku grudicu
ove zemlje svojim potom obradivši
zemlju i krvlju čuvajući ju od Tur-
kov, razbojnikov, razlićnih plemićkih
haharov i nepromišljenih pustolovov. I
naši su marširali u svitski boj kao ba-
rani u mesnicu — i zato Vam velimo
da mi Gradišćanski Hrvati imamo pravo
i zadaću usmeno i pismeno čuvati svo-
ju rič, održati našu štampu i pravo da
si od tajedna do tajedna damo vist ča
se goda u naši gaji. Nek tako si mo-
remo ispuniti ono ča nam se je na iz-
ložbi u Zagrebu potvrdilo; da bi Gra-
dišće prez nas bilo siromašnije. Ne sa-
mo Gradišće i Austrija, ar smo uvjereni,
da za buduću Europu svaka manjina
igra ulogu poslanika, posredovatelja i
pomritelja. Uz to svaka manjina obo-
gaćuje kulturni i društveni život jedne

Blagajnik: Štefan Gregorić, uredni
nadsavjetnik, Zeljezno
Prigledniki blagajne: Tome Mühlgasner,
profesor, Zeljezno
Edi Horvat, činovnik, Trajštof

Urednik novin: Tome Schneider,
činovnik pošte, Zeljezno

Urednik kalendara: Feri Sučić, uredni
nadsavjetnik, Zeljezno

Pretpostavnost se odibira na tri ljeta.

Redoviti člani: 226

Tiraža novin: 3000

Tiraža kalendara: 4200

I stupio je: 1

HAK u ljetu 1973/74

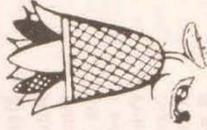
Djelo HAK-a u radnom ljetu 1973/74 stalo je u znaku 25. obljetnice osnivanja HAK-a. Ovaj naš jubilej smo svečevali na različit način: u Beču (od 25. do 27. X.) bila je sredina svečevanja „Symposium Croatiacon“; na tom simpozijumu smo pokušali na znanstveni način pretresti situaciju nas Gradišćaninima u Hrvatskoj na triznoj i stručnoj bazi. Mimo simpozijona bilo je još na programu: konferencija za štampu, interni večer Hakovcev, prijam za sve naše goste u klubu i svečana proslava „25 ljet HAK“. Drugi veliki dio našega svečevanja slijedio je 7., 8. i 9. XII. u Gradišću, i to u Velikom Borištofu, na Stinjaku i u Klimpuhu. U ovi 3 seli smo priredili svetačnost „25 ljet HAK“, na kojoj su sudjelovali „Tamburica Trajštof“, „Kolo-Slavuj“, Hakovski pjesnici i kao gosti „Dubrovački Trubaduri“. Danas moremo reći, da nam se je svečevanje vrlo dobro ugotalo. To ne kaže samo

načimili prve pokušaje za organiziranje hrvatske mladine u Beču, a i inicijativa za „Rendezvous 74“ u Čajti je izašla od HAK-a. U novembru 1974. izlazila je naša prva knjiga „Symposium Croatiacon“.

S našim djelom u javnosti znamo biti do neke mjere zadovoljni. Ali na žalost je ov „plus“ u vanjskom djelu donesao „minus“ u nutarnjem, ar se je nutarnji život u klubu malo „ohladio“, da su neki još i aktivni kotirgi popustili od svoje aktivnosti; a tako su bili naši tajedni sastanki slabije poiskani. Uzrok tomu je bio sigurno i to, da se je odbor HAK-a preveć bavio s „25 ljet HAK“ — a po tom „ispoživao“ — a premalo časa

imao za nutarnje-interne posle. No ipak su u drugoj polovici djelatnoga ljeta slijedile aktivnosti, ke kažu, da se i nutarnji život u HAK-u opet počinje razvijati. Tako se je na novo postavila redakcija „Novog Glasa“; u klubu imali smo dosta zanimljive predavače (Ddr Grohotolsky, prof ddr Hamm, nadzornik bešić) a i počeli smo s predavanjima o kulturi. (Dr Bencić, prof. Sučić, prof. Klaus) Za buduća ljeta smimo biti optimistični, ar se jur kažu nova lica, ka su pripravna, da djelaju u HAK-u s nami skupa za naš narod.

U ime HAK-a
Branko Kornfeind

Vinko Grubišić:

NAD PISMOM RODA MOGA

Tamo gdje su u poveljama tri sveta znaka otključavala odijeljanja vojnika i ljubovnika, ta toli čudna pismena raspršuju mi glasnice: moji su jecaji sjemena niču iz svakog svitilnika, iz vsiju migolja vala . . .

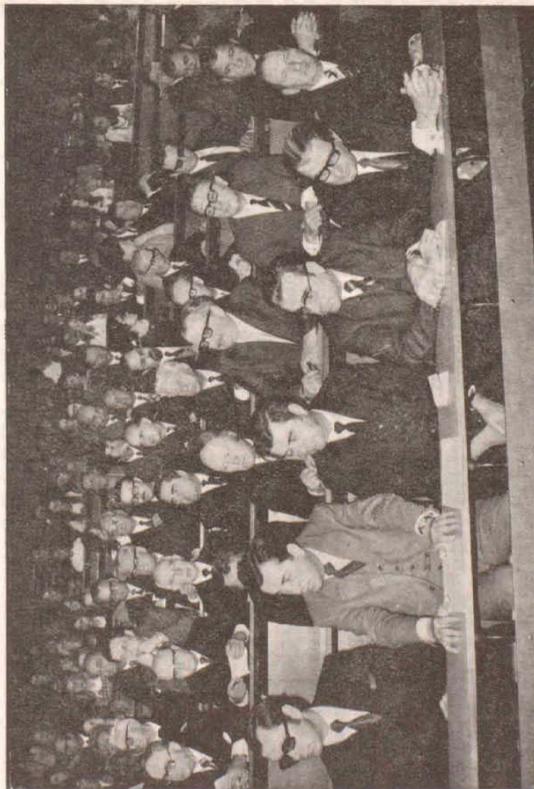
Pokli su z mojj žica strusili boje sakrala mojj leut, ma gospoje, ljubofna sicanja skuplja jur mi je korabja puna: od tolicijeh pulnina šuplja zaplula od fsega oneg česa je ugibala.

Nut ja te, čestiti raju, volim radi trih svetih znakah od kojih sva su pismena, svi mirakuli, zlamenja, u kojih su uzdržani saltijeri, Zarcala, prenja, Lipos nam perivoja i ina ljepest vsaka . . .

O tam gdir slatki nam kaj popevkom kak vinček curi vusniju naši junaki, tam su hiže i veje tam gorice zoriju i knice gričke aleje gluboke su. Gluboke kak smi . . .

(Ova je pjesma pisana u tri dijalekti hrvatskoga jezika)

41

Symposium Croatiacon 1973 HAK-a u Beču

U prvom redu s lijeva na desno: Dir. Ureda Zem. vlade dv. savj. dr R. Gschwandner, parl. posl. dr A. Mock, Drugi predsjed. grad. zem. Sabora J. Erhardt, člani grad. Zem. vlade ddr R. Grohotolsky i dr G. Mader i naš nar. zast. dr T. Kačić

40

ELEKTRIKERI

UNPLUGGED

BESPLATAN ULAZ
BREZPLAČNO/GRATIS EINTRITT

+DJ

GOES

HAK

10.01

KSŠŠD

20:30

KSŠŠD/Mondscheingasse 11,1070 Beč/Dunaj